

УДК 811.111'255.4(045)

DOI <https://doi.org/10.32447/2663-340X-2022-11.3>

СТРАТЕГІЇ І ТАКТИКИ УКРАЇНСЬКИХ РЕТРАНСЛЯЦІЙ П'ЄС ШЕКСПІРА У СВІТЛІ КОГНІТИВНОЇ ЕКВІВАЛЕНТНОСТІ

Бойко Яна Вікторівна

кандидат філологічних наук, доцент,

доцент кафедри перекладу

Національного технічного університету «Дніпровська політехніка»

пр. Дмитра Яворницького, 19, Дніпро, Україна

У запропонованій розвідці обґрунтовано стратегії і тактики досягнення когнітивної еквівалентності діяхронних ретрансляцій часово-віддаленого першотвору з позицій теорії і практики перекладу. Для досягнення мети у дослідженні використано такі методи: метод теоретичного узагальнення під час обробки використаних джерел, емпіричний метод у ході формування загальної вибірки для проведення лінгвістичного аналізу, метод лінгвістичного аналізу і метод зіставного аналізу для характеристики перекладу у порівнянні з оригіналом, трансформаційний аналіз та методика інтерпретаційного аналізу для визначення застосованих стратегій, тактик та операцій перекладу. Матеріалом дослідження було обрано часово-віддалені першотвори, якими постають трагедії У. Шекспіра “Julius Caesar” (1599) і “King Lear” (1605) та їх діяхронні ретрансляції XIX-XXI століть, авторами яких є М. Рильський (1941) і Ю. Андрухович (2000). У статті визначено специфіку терміну «стратегія перекладу» та встановлено, що ефективною стратегією відтворення часово-віддалених першотворів є стратегія модернізації. У дослідженні надано класифікацію альтернативних тактик (репродуктивних та адаптивних) відтворення індивідуально-авторської світобудови, втіленої у хронологічно віддалених першотворах, що реалізуються шляхом транскодування та перекладацьких лексико-граматичних трансформацій, які сконцентровані на передачі змісту й образності твору та певною мірою утворюють опозицію. Встановлено параметри, за якими виявляється когнітивна еквівалентність одиниць оригіналу й одиниць перекладу в умовах когнітивного консонансу. Обґрунтовано два різновиди когнітивної еквівалентності оригіналу і перекладу: повна когнітивна еквівалентність і часткова когнітивна еквівалентність. Продемонстровано застосування перекладацьких стратегій і тактик у досягненні повної та часткової когнітивної еквівалентності мисленнєвого процесу автора і перекладача із залученням буквального перекладу, морфологічної заміни та транспозиції як основних способів відтворення когнітивного еквіваленту при перекладі українською мовою.

Ключові слова: ретрансляція, повна / часткова когнітивна еквівалентність, стратегія перекладу, репродуктивні / адаптивні тактики.

Постановка проблеми в загальному вигляді та обґрунтування її актуальності. Проблема дистанції часу і простору є однією з найскладніших практичних проблем перекладу (Г. Гійом, Н. Д. Арутюнова, Т. П. Андрієнко, В. О. Ребрій, Н. М. Рудницька). При цьому переклад оцінюється як міжмовна передача національної самобутності, пов'язаної із дистанцією часу й простору. З точки зору перекладу, **ретрансляція** (як продукт) означає повторні переклади одного вихідного тексту на цільову мову. Таким чином, ретрансляція (як процес) є прототипним явищем, яке відбувається протягом певного історичного періоду або кількох періодів синхронно або діяхронно, що надає змогу простежити світосприйняття та вплив різних епох на перекладачів, а, відповідно, й на перекладений твір. У більшості випадків різні переклади створюються не синхронно з текстом оригіналу, а з певним інтервалом часу, що зумовлює **діяхронну множинність перекладів** (ретрансляцій) (Boiko, 2021, p. 34).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Встановлення адекватності діяхронних ретрансляцій часово віддаленому першотвору ґрунтується на двох базових принципах теорії еквівалентності (Ребрій, 2012): 1) виведення еквівалентності за межі мовних одиниць і визнання, поряд із мовною, також текстуальної та комунікативної еквівалентності; 2) визнання принципової неможливості встановлення повної еквівалентності між текстом оригіналу і текстом перекладу. Отже, еквівалентність діяхронних ретрансляцій часово віддаленого першотвору завжди поняття відносне, і рівень відносності може бути дуже різним. Ступінь зближення з оригіналом залежить від багатьох чинників: від майстерності та творчої особистості перекладача; від лінгвальних чинників, зокрема, розвитку літературної мови та художнього перекладу; від впливу культури сприймача; від епохи створення оригіналу і перекладу; способу перекладу; характеру перекладених текстів тощо (Boiko, 2021, p. 33–39).

Лише невелика група дослідників і теоретиків (J. House, E. A. Nida, S. Halverson, Б. Левандовська-Томашик) намагалася дослідити еквівалентність із когнітивної точки зору, тобто зосередитись насамперед на процесах у свідомості автора оригіналу та перекладача, які беруть участь у комунікативних актах, що обертаються навколо перекладених текстів.

У дослідженні, ми розуміємо когнітивну еквівалентність одиниць оригіналу (далі ОО) і одиниць перекладу (далі ОП) як наслідок порівняльного когнітивного процесу двох текстів та їх відповідного сприйняття, змодельованого у свідомості перекладачів під час перекладацької діяльності, що створює когнітивний консонанс мисленнєвого процесу автора і перекладача у ході порівняння тексту оригіналу і тексту перекладу. (Бойко, 2021, с. 105–110). Варто наголосити, що когнітивна еквівалентність оригіналу та його ретрансляції є підґрунтям їх функційно-комунікативної рівноцінності та прагматичної рівнозначності, наявності яких робить перекладений текст еквівалентним оригіналу. Когнітивна еквівалентність є основним критерієм успішної ретрансляції першотвору, оскільки вона забезпечує максимально можливу відповідність між значенням у тексті оригіналу та тим, як воно актуалізується у свідомості цільового читача. Найвищий рівень когнітивної еквівалентності спостерігається за збереження усіх компонентів прецедентності, хоча деякими з них іноді доводиться пожертвувати, щоб забезпечити цілісність на рівні всього повідомлення.

Метою цієї статті є обґрунтування перекладацьких стратегій і тактик у світлі когнітивної еквівалентності діяхронних ретрансляцій часово-віддаленого першотвору. Досягнення мети передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) визначити специфіку терміну «стратегія перекладу»; 2) класифікувати альтернативні стратегії і тактики перекладу хронологічно віддаленого першотвору; 3) продемонструвати застосування перекладацьких стратегій і тактик у досягненні когнітивної еквівалентності мисленнєвого процесу автора і перекладача у двох її різновидах: повній і частковій. У роботі було використано такі **методи дослідження**: метод теоретичного узагальнення під час обробки використаних джерел, емпіричний метод у ході формування загальної вибірки для проведення лінгвістичного аналізу, метод лінгвістичного аналізу і метод зіставного аналізу для характеристики перекладу у порівнянні з оригіналом, трансформаційний аналіз та методика інтерпретаційного аналізу для визначення застосованих стратегій і тактик перекладу. **Матеріалом**

дослідження слугували трагедії У. Шекспіра "Julius Caesar" (1599) і "King Lear" (1605) та їх українські ретрансляції, авторами яких є М. Рильський (1941) і Ю. Андрухович (2000). **Одиницями аналізу** поставали конотативно навантажені слова, словосполучення, пропозиції, тобто такі мовні і мовленнєві одиниці, які у своїх значеннях реалізують будь-який компонент конотації – образність, експресивність, емотивність та / або оцінку. У проаналізованих 963-х фрагментах тексту виокремлено та додатково класифіковано 1053 мовні і мовленнєві засоби образності, експресивності, емотивності й оцінки.

Виклад основного матеріалу дослідження. У перекладознавстві існує багато класифікацій стратегій лінгвокультурної адаптації тексту перекладу (Д. Деллабастіта, Т. В. Пастрик, П. Топер, Т. П. Андриєнко, О. В. Єгорова, О. В. Маріна). У нашому дослідженні розуміємо термін «**стратегія перекладу**» як сукупність правил, цілей і засобів, які використовує перекладач у процесі перекладу і які окреслюють його власний специфічний стиль серед інших перекладачів і виділяють продукт перекладу серед інших перекладів.

З усього діапазону стратегій перекладу, які обирає перекладач для відтворення часово віддалених першотворів, ефективними постають такі (Бойко, 2021а, с. 43–49): стратегія **історизації** (створення образу минулої епохи, який не є тотожним реальним текстам відповідної епохи), стратегія **модернізації** (створення образу сучасності як частини хронотопу інтегративно-текстового мегаконцепту перекладу), стратегія **нейтралізації часової дистанції** (усунення часової маркованості художнього образу, створення перекладу «поза часом»). Вибір стратегії перекладу часово віддаленого першотвору зумовлюється культурними, соціальними, психологічними, економічними, політичними факторами, вимогою часу, наявністю інших ретрансляцій даного твору, змаганням між перекладачами.

Для відтворення українською мовою трагедій У. Шекспіра як часово-віддалених першотворів ефективною постає **стратегія модернізації**, у результаті якої застарілі, архаїчні слова та вислови, а також слова-історизми перекладаються більш сучасними їх відповідниками, що впливає на естетичну складову першотвору, наприклад: "an eater of broken meats" (KL, р. 14) – «*Блюдолиз*» (Р, с. 16). Цей вираз має значення подібне до 'людини, що харчується залишками', але М. Рильський вирішив, що цей вираз занадто застарілий і замінив його сучас-

ним аналогом 'блюдолиз', що позначає підлабузника. У фрагменті "Infect her beauty, You fen-suck'd fogs, drawn by the powerful sun, To fall and blast her pride!" (KL, p. 30) – «Ви, сонцем розколихані тумани, Спадить на неї, і затруйте вроду, I гордощі неситі оскверніть!» (Р, с. 34), застаріле англійське поняття "fen-suck'd" перекладач передав більш сучасною лексемою з пестливим відтінком 'розколиханий'. Ще одна модернізація є у виразі "Milk-liver'd man!" (KL, p. 24) – «Боягузе!» (Р, с. 28). Архаїчний вираз "milk-livered" перекладач замінив сучасним відповідником 'боягуз', чим значно полегшив сприймання твору.

Перекладацьку стратегію розмежовуємо із **перекладацькою тактикою** як родове і видове поняття. Відтворення при перекладі образності, експресивності, емотивності та оцінки у семантиці одиниць оригіналу передбачає застосування низки перекладацьких трансформацій, які передбачають перетворення на рівні мови та дозволяють перекладачеві передати текст оригіналу мовою перекладу, втіливши у перекладі як зміст, так і форму твору, включаючи його стилістичне навантаження. Відтворення індивідуально-авторської світобудови, втіленої у трагедіях У. Шекспіра, відбувається в українських ретрансляціях із залученням репродуктивних і адаптивних тактик, що реалізуються шляхом транскодування та перекладацьких трансформацій, що сконцентровані на передачі змісту й образності твору та певною мірою утворюють опозицію.

Транскодування є репродуктивною перекладацькою тактикою, яка розглядається як копіювання структури слова, словосполучення або речення мови оригіналу у мові перекладу. Транскодування може здійснюватися на фонемно-графемному рівні, що має різні види: 1) **транскрипція** – транскодується звукова форма слова; 2) **транслітерація** – транскодується графічна форма слова; 3) **змішане транскодування** – транскодується частково звукова, частково графічна форми слова; 4) **практичне транскрибування** – транскодується корінь слова, але водночас видозмінюється його закінчення відповідно до норм мови оригіналу; 5) **калькування** – копіюється фразеологізм, слово або значення слова через буквальний переклад відповідного іншомовного елемента.

Репродуктивними тактиками трансформаційного перекладу одиниць оригіналу, що зорієнтовані на відтворення лінгвокультурного коду автора оригіналу, при перекладі українською мовою визначено лексико-семантичні (*диференціація, модуляція, генералізація та конкре-*

тизація) та лексико-граматичні (*морфологічна заміна, транспозиція, цілісне перетворення та антонімічний переклад*) трансформації. Для репродуктивного перекладу домінантною є предметно-логічна інформація, виражена магістральністю інформативної (денотативної, когнітивної) функції для цього типу тексту.

Перевага оцінних (конотативних) видів інформації неминуче спричиняє актуалізацію стилістичних функцій. А це означає, що під час репродуктивного перекладу дотримати сполучення домінантних функцій в умовах асиметрії мов і культур надзвичайно складно, і в такому випадку доцільно застосовувати адаптивні тактики трансформаційного перекладу.

Адаптивні тактики трансформаційного перекладу передбачають використання мовних і культурних моделей реципієнта й виразну прагматичну орієнтацію текстів перекладу на свою іншомовну й іншокультурну аудиторію. До таких тактик належать *експлікація, елімінація й ампліфікація*.

Перекладацькі стратегії (здебільшого стратегія модернізації) і тактики (репродуктивні й адаптивні) застосовуються перекладачем у досягненні когнітивної еквівалентності ОО й ОП у двох її різновидах: **повній і частковій**, що передбачає наявність відносин взаємної обумовленості ОО й ОП *на рівні мовних одиниць* (слів і стійких словосполучень) і *на рівні мовленнєвих утворень* (вільних словосполучень і речень).

Параметри, за якими встановлюємо **повну когнітивну еквівалентність** ОО й ОП, є такими: 1) повний збіг компонентного складу ОО й ОП, тобто можливість указати у перекладі лексичний відповідник кожному повнозначному слову оригіналу; 2) повний паралелізм структурно-синтаксичної організації, тобто ОП ідентично відтворює структурно-синтаксичну модель ОО без зміни конструкції та без зміни порядку слів; 3) тотожна відповідність сенсу, тобто передача всіх інформаційних компонентів ОО у перекладі; 4) функційно-комунікативна рівноцінність і тотожність прагматичної спрямованості ОО й ОП.

Для досягнення повної когнітивної еквівалентності, яка проявляється у повній тотожності ОО й ОП як у плані форми (їхнього компонентного складу і структурно-синтаксичної організації), так і в плані змісту (їхнього смислу, функційно-комунікативної і прагматичної спрямованості) ефективним постає **калькування**. Наприклад, повну когнітивну еквівалентність ОО й ОП автор досягає шляхом калькування епітетної конструкції у перекладі фрагменту

із трагедії «Король Лір»: *"Meantime we shall express our darker purpose"*. (KL, p. 3) – «Тим часом виявим наш тайний задум.» (Р, с. 6).

Часткова когнітивна еквівалентність проявляється у випадку, коли зберігається тотожність у плані змісту (смислу, функційно-комунікативної і прагматичної спрямованості), але порушується тотожність ОО й ОП у плані форми (компонентного складу і структурно-синтаксичної організації). Досягнення часткової когнітивної еквівалентності ОО й ОП відбувається із залученням репродуктивних тактик трансформаційного перекладу шляхом застосування граматичних трансформацій – морфологічної заміни та транспозиції.

Морфологічні заміни застосовуються при заміні частини мови, наприклад: *"A mote it is to trouble the mind's eye. / in the most high and palmy state of Rome. / A little ere the mightiest Julius fell, <...>"* (JS, p. 17), де в українському варіанті замість прикметника *"palmy"* використовується іменник *«цвітіння»* у перекладі Ю. Андруховича: *«Та це нічого, пил квітковий в око. / В найкращі дні для Риму, в час цвітіння. / У переддень, як Юлій мав сконати, <...>»* (А, с. 19). Заміну дієприкметника *"roaring"* в оригіналі іменником *«виття»* у складі ОП спостерігаємо у перекладі М. Рильського: *"Such groans of roaring wind and rain, I never remember to have heard"* (KL, p. 63) – *«Виття такого вітру та дощу / Не пригадаю.»* (Р, р. 69). У наступному фрагменті спостерігаємо заміну дієслова в оригіналі іменником у перекладі М. Рильського: *"Obey you, love you, and most honour you"* (KL, p. 5) – *«Шанобю, любов'ю та служнянством»* (Р, р. 9).

Використання морфологічних замін не вносить значних змін до семантики ОО, однак дозволяє адаптувати їх до норм мови оригіналу та часом визначається поетичною природою твору, коли перекладач має зберегти не лише характерні риси ОО, а й вписати їх до римованого тексту.

Використання **транспозиції** з погляду стилістики може видозмінювати перекладений вираз, який відрізняється від оригіналу за якістю, але при цьому має однакове значення; висловлювання зазвичай звучать більш літературно й поетично. Наприклад, у фрагменті *"tears his white hair, // Which the impetuous blasts, with eyeless rage, Catch in their fury, and make nothing of"* (KL, p. 60) – *«Волосся сиве він в одчаї рве, // А буревію пориви шалені // Підхоплюють волосся й розвівають.»* (Р, с. 63) структурно-синтаксична модель двох ОО *"white hair"* та *"impetuous blasts"* – Adj + N (прикметник + іменник) – відрізняється у перекладі від ОП *«волосся сиве»* та *«буревію пориви шалені»*, які побудовано за іншою структурно-синтаксичною моделлю – N + Adj (іменник + прикметник).

Комбінацію двох граматичних перекладацьких трансформацій – морфологічної заміни та транспозиції – спостерігаємо у фрагменті: *"That he suspects none: on whose foolish honesty // My practises ride easy!"* (KL, p. 13) – *«Не розпізнає. Впораюсь одразу // Із чесністю дурного.»* (Р, с. 19). Відтворення метафори *"foolish honesty"* (Adj + N), що буквально перекладається *«безглузда чесність»*, у перекладі М. Рильського відбувається із застосуванням комбінації граматичних перекладацьких трансформацій: морфологічної заміни *"foolish"* – *«дурного»* (Adj → N) та транспозиції *«чесність дурного»* (N + N).

Дослідження способів перекладацького відтворення 1053-х мовних і мовленнєвих засобів образності, експресивності, емотивності й оцінки, що були виокремлені із 963-х фрагментів українських ретрансляцій трагедій У. Шекспіра і постали одиницями аналізу, продемонструвало, що когнітивна еквівалентність ОО й ОП не є поширеною в українських ретрансляціях (табл. 1); когнітивних еквівалентів нараховано лише 148 ОП (14% від усього матеріалу), що засвідчує їх непопулярність при відтворенні конотативно маркованих одиниць оригіналу.

Таблиця 1

Досягнення когнітивної еквівалентності в українських ретрансляціях трагедій У. Шекспіра

Перекладацька тактика	Когнітивна еквівалентність		Інше
	Повна когнітивна еквівалентність	Часткова когнітивна еквівалентність	
Калькування	36	0	905
Морфологічна заміна	0	38	
Транспозиція	0	22	
Комбінація граматичних трансформацій	0	52	
Усього	36	112	
Разом	148		

Значно менший відсоток повних когнітивних еквівалентів (36 ОП, 4%) порівняно з частковими когнітивними еквівалентами (112 ОП, 12%) зумовлений розбіжностями у граматичних структурах англійської як аналітичної та української як синтетичної мов. Для розв'язання цієї проблеми у перекладі застосовано репродуктивні тактики трансформаційного перекладу, які реалізуються граматичними перекладацькими трансформаціями – морфологічною заміною та транспозицією. Заміна форм ОО відповідниками ОП, що відрізняються у плані форми (компонентного складу і структурно-синтаксичної організації), проте у плані змісту зберігають тотожність, зумовлена самою природою таких форм, які часто зумовлюються не загальним культурним кодом автора і читача, а особливостями авторського індивідуального

світобачення, що є незвичайним як для читача твору мовою оригіналу, так і для читача твору мовою перекладу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Основна проблема відтворення у перекладі образності, експресивності, емотивності й оцінки у семантиці одиниць оригіналу вимагає збереження значення й асоціацій, які закодовані автором оригіналу. До основних способів досягнення когнітивної еквівалентності оригіналу при перекладі українською мовою належать буквальний переклад, морфологічна заміна та транспозиція. Але відтворення конотацій у випадку, коли асоціації в англійській та українській лінгвокультурах відрізняються, доцільним є використання більш суттєвих перетворень, що і становить перспективу наших подальших досліджень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бойко Я. В. Когнітивний консонанс як фактор когнітивної еквівалентності ретрансляцій часово віддаленого першотвору. *Академічні студії*. Серія Гуманітарні науки. 2021 (3). С. 105–110.
2. Бойко Я. В. Когнітивний стиль перекладача: «модернізація» vs. «історизація» часово віддаленого першотвору (на матеріалі українських ретрансляцій трагедій У. Шекспіра). *Міжнародний філологічний часопис*. Том 12, № 3, 2021а. С. 43–49.
3. Ребрій О. В. Сучасні концепції творчості у перекладі: [монографія]. Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2012. 376 с.
4. Bojko, Ya. V. General strategies of chronologically distant Ukrainian retranslations of Shakespeare's plays. *Sciences of Europe*. No 85. Vol. 3. Praha, Czech Republic, 2021. P. 33–39.

ДЖЕРЕЛА ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. (P) – Шекспір В. Король Лир. / пер. з англ. М. Рильський. Твори в шести томах: Том 5. Київ: Дніпро, 1986. С. 235–343.
2. (A) – Шекспір У. Юлій Цезар / Пер. Ю. Андруховича. *Четвер*, 2000. Вип. 10. С. 2–103.
3. (JC) – Shakespeare, W. Julius Caesar. In R. G. White (Ed.) *The complete works of William Shakespeare* (Vol. 1–12) (Vol. 11, pp. 25-159). New York: The university society, 1899.
4. (KL) – Shakespeare, W. King Lear. In R. G. White (Ed.) *The complete works of William Shakespeare* (Vol. 1–12) (Vol. 11, pp. 25-159). New York: The university society, 1899.

REFERENCES

1. Bojko, Ya. V. (2021). Kohnityvnyj konsonans iak faktor kohnityvnoi ekvivalentnosti retransliatsij chasovo viddalenooho pershotvoru. [Cognitive consonance as a factor of cognitive equivalence of chronologically distant retranslations] *Akademichni studii. Seriiia «Humanitarni nauky»*. [in Ukrainian]
2. Bojko, Ya. V. (2021). Kohnityvnyj styl' perekkladacha: «modernizatsiia» vs. «istoryzatsiia» chasovo viddalenooho pershotvoru (na materiali ukrains'kykh retransliatsij trahedij U. Shekspira) [Translator's cognitive style: “modernization” vs. “historization” of the time-remote original text (case study of Ukrainian retranslations of W. Shakespeare's tragedies)]. *Mizhnarodnyj filolohichnyj chasopys*. [in Ukrainian]
3. Rebrij, O. V. (2012). *Suchasni kontseptsii tvorchosti u perekladi*. [Modern concepts of creativity in translation]: [monohrafiia]. Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina. [in Ukrainian]

STRATEGIES AND TACTICS OF UKRAINIAN RETRANSLATIONS OF SHAKESPEARE'S PLAYS IN THE LIGHT OF COGNITIVE EQUIVALENCE

Boiko Yana Viktorivna

*Candidate of Philological Sciences, Associate Professor,
Senior Lecturer at the Department of Translation
Dnipro University of Technology
19, Dmytro Yavornytskyi ave., Dnipro, Ukraine*

The present research substantiates strategies and tactics of the cognitive equivalence of chronologically distant retranslations from the standpoint of the theory and practice of translation. To achieve the goal, the following methods were used: method of theoretical generalization during the processing of used sources, empirical method during the formation of a general sample for linguistic analysis, method of linguistic analysis and method of comparative analysis to compare the original and retranslations, transformational analysis and methods of interpretive analysis to define the applied strategies, tactics and translation operations. The material of the research is William Shakespeare's tragedies "Julius Caesar" (1599) and "King Lear" (1605) which are chronologically distant originals, and Ukrainian retranslations of the XIX–XXI centuries performed by M. Rylsky (1941) and Yu. Andrukhovich (2000). The specifics of the term "translation strategy" and the modernization strategy as the most effective strategy in chronologically distant Ukrainian retranslations of Shakespeare's plays are defined in the article. The classification of alternative tactics for reproducing the individual author's mental processes embodied in chronologically distant originals is presented. They are reproductive and adaptive tactics implemented through transcoding and translation transformations. The parameters of cognitive equivalence of the original units and translation units, which is established in terms of cognitive consonance, are defined in the article. The cognitive equivalence of the original and its retranslation is realized in two forms: complete and partial cognitive equivalence. The application of translation strategies and tactics in achieving complete and partial cognitive equivalence of the original and its retranslation with the involvement of literal translation, morphological substitution and transposition in Ukrainian translation is demonstrated.

Key words: *retransmission, full/partial cognitive equivalence, translation strategy, reproductive / adaptive tactics.*